

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhajajo vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrstno. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Pragmatika.

Naš up in naše — razočaranje!

V parlamentu je srečno prešla zakonodajni odbor, sedaj dela na njej zakonodajni odbor, govorila bo o njej še narodna skupščina in še marsikdo, predno bo postala meso in kri in bo predstavljala živ organizem v naši državni upravi. Glodajo na njej, tako da je upravičena naša bojazn, da se bo rodil nestvor ki bo povzročil še več nezadovoljstva nego ga je dosedaj kajti razočaranje je močnejša gonilna sila obupa od materialnega slabega položaja, ker z njim se izgubi zadnja moralna opora v vero za boljše bodočnost. Pragmatika bazira že sedaj na mnogih predvidenih dopolnilnih naredbah, potrebovala bo pa še nešteto izvršilnih naredb, če se bo hotela izvajati.

Z naše strani se gleda sedaj v njej le materialne dobrine, ki nam jih naj prinese. Dvomimo pa, ako je to povsem pravo stališče kajti prišel bo čas ko nas bo njena moralna stran, njena pravna stran bolj grizla nego sedanji obupni gmotni položaj in ko bomo pripravljene žrtvovati vse, da se izravnajo pravne krivice.

Sedanji osnutek pragmatike pomenja za naš stan že sedaj nepravilno mero, preko katere ne moremo preiti.

Ne samo, da je globina med našim stanom in uradništvom s fakultetno izobrazbo nerazmerna, učiteljstvo ni enakopravno niti z uradništvom z enako kvalifikacijo.

V dokaz naše trditve naj služi konkretno dejstvo, da je predvidena za učitelja po 28 službenih letih celotna plača 17.000 Din, za profesorje srednje šole — po njihovem specialnem zakonu — pri istih letih 26.100 Din, in za polkovnika, po vojnem zakonu 67.400 Din.

Učitelji so v resnici uvrščeni v II. kategorijo, v katero pridejo vsi uradniki z maturo, ali oni lahko dosežejo pri po-

ložajnih plačah le 5. do 2. grupo, ne morejo pa priti v 1. grupo, katero drugi državni uradniki z enako izobrazbo lahko dosežejo.

Najhuje pa ruši pragmatika stalnost našega nameščenja. Ona določa, da se vsi uradniki stavijo na razpoloženo in se tudi učiteljstva ne izvzema. S tem, ruši uradniški zakon dosedanje razpise in stalnost službe po dekretu ustvarja nov potres v naših vrstah ter zruši težko pridobljene pravice učiteljstva.

Kako si predstavlja vlada, da bo takoj odpomogla uradniški bedi ki niti en dan ne more več čakati na pomoč, o tem ni padla v parlamentu do danes še nobena beseda, kljub pozivu, Vodilni vladni možje, ministrski predsednik Pašić in minister Stojadinović sta celo akcijskemu odboru čin. Saveza izjavila, da če vlada podati ostavko če ne bo mogla zadovoljiti zahteve drž. uradništva, toda pragmatika predvideva da se po sprejetju postavi šele vse uradništvo na razpoloženo in se tekom šestih mesecev uradništvo šele razvrsti po posebni naredbi, ki bo šele izdana. O zakonu o draginskih dokladah, ki bi takoj lahko odpomogel in kateri kriči vsled nebroj socialnih krivic, ki so potrebne poprave, danes nihče niti ne govori.

Pač! — V narodni skupščini se je oglašil na seji 14. t. m. Svetozar Djordjevič, narodni poslanec — učitelj ki je pri debati o naknadnih in izrednih kreditih min. prosvete kritiziral: zakaj ni v te kredite ustavljen kredit za polne dnevnice poročenih učiteljic, ki se jim godi krivica po zakonu o draginskih dokladah; zakaj ni kredita za stan in ogrev prečanskega učiteljstva ker je krivica, da se člen 33. zak. o učiteljskih plačah iz leta 1919, ne izvaja tudi za nje.

Pragmatika je danes za nas megla upa in megla razočaranja.

Najhuje pa se je grešilo, da se je pozvalo v sekcijo zakonodajnega odbora za

pragmatiko predstavnike vseh kategorij uradništva v svrhu konzultacije ni pa se smatralo za potrebno, da se pozove tudi vsaj eden predstavnik učiteljstva ki tvori najmnogobrojnejši del državnega uradništva.

Izvršilni odbor UJU je sklical v Beogradu vse učitelje — narodne poslance brez razlike strank na skupno konferenco v svrhu pregleda projekta uradniškega zakona in posvetovanja.

Sestavil se je skupen memorandum, ki se predloži vsem merodainim faktorjem v katerem bodo podane vse zahteve učiteljstva v prvi vrsti, da se očuva učiteljska stalnost in da se učiteljska nameščenja in premeščenja vrše po odredbah specialnega zakona o narodnih šolah. Ob tej priliki se bo zahtevalo, da se z novim zakonom o draginskih dokladah dajo poročenim učiteljicam polne dnevnice.

Položaj ni posebno razveseljiv. Kritika preobzirnih sredstev ni opravičena, še manj pa vračanje vse krivde na organizacijo in lahkomišelnost zabavljanje in razburjanje duhov. Strpnost, vzajemna preudarnost in solidarnost nam prinese več uspehov. —k.

Učiteljski pravnik.

—Š Nadure na meščanskih šolah se bodo honorirale od 1. januarja 1923 dalje glasom odloka g. ministra prosvete z dne 7. maja 1923, O. N. br. 16.306 z 1½% vsakokratnih mesečnih prejemkov nastavnikom z mesečno plačo. Računovodstvo ministrstva prosvete je prosilo ministra financ, da otvori potreben kredit.

—Š Rodbinske doklade za učiteljske abiturientke pripadajo po členu 32., kakor poročano v zadnji številki »Tovariša« le do dokončane mature. V smislu odredbe poverjeništvu za prosveto se smejo pa te abiturientke nastavljeni le začetkom šolskega leta in jim nakazati plače šele z dnem nastopa službe. Letošnje leto bo, stališča napram obilici prevažnih vzgojnih, socialnih in šolsko-organizatoričnih vprašanj sedanje dobe nedostaja časa in sil in je zato nemogoče zahtevati od nas, ki naravno težimo in moramo težiti po praktičnem udeleževanju, da naj skušamo podati v zgoščeni obliki definicije sintezo vseh onih stremiljenj ki so posamezno naš predmet naših razpravljanj. Pustimo take stvari poklicanim teoretikom. — Moral sem dati tovarišu prav!

Zato pravim: nikar se ne prenažite v sodbi! V naših društvih in krožkih se ponekod mnogo dela in naš socialni problemi in vprašanja izvenšolskega dela se mnogo razmotrivajo in nas skoroda preveč odvrtačajo od vprašani našega ožjega doklicnega dela. Če več nismo dosegli, je tudi to nekaj, da polagoma spoznavamo, kje so vzroki raznih neuspehov našega šolskega in bolj še izvenšolskega dela in v kateri smeri bo treba v bodoče zastaviti naše sile. Gotovo se opravičeno povdarja, da so tovariši, ki so teoretično in praktično globlje proučili kak problem, dolžni, dati svoje izkušnje in znanje širši javnosti na razpolago in se ne bi smeli omejevat na predavanja v ožjem krogu ali celo na kritiko, a težko je pripraviti starejšega tovariša, da bi zastavil svoje boli ali mani okorno pero ki ga v mladih letih ni uril ko vendar vsak dan bolj čuti, kako jezikovno zaostaja spričo naglega razvoja našega književnega jezika.

kakor poročano nadprodukcija naraščaja in sigurno ostane nekaj abiturientk brez službe tudi s pričetkom prihodnjega šolskega leta zato vprašamo prizadeti merodaine faktorje kako in s čim naj preživimo te otroke, dokler ne dobe službe in ali ne silijo taki šš naravnost k lenobl, ker oni, ki bodo maturirali šele v jeseni, oziroma delaji donavljalne izpite, dobe draginske doklade tudi čez počitnice, ti pa ki so se potrudili da so dovršili že koncem leta, pa naj za kazni ostanejo brez službe in kruha. Kdo naj se ne čudi takim odredbam! Razum, kje si! Pa naj ima človek veselje do dela, ko se mu striže že itak ničlo odmerjene dokade na vseh koncih pa še s tako naglico. Li res ni nikogar ki bi odpravil to krivico? — Prizadeti starši.

Vestnik za učiteljski naraščaj.

—uč Počtniški izlet pevskega zbora gojenk in gojencev državnih učiteljskih v Ljubljani. Gojenke in gojenci drž. učiteljskih v Ljubljani, združeni v krepko discipliniran pevski zbor prirede pod mojim vodstvom takoj po sklepu šolskega leta izlet, in sicer: 30. t. m. iz Ljubljane v Karlovec, kjer je nameravan prvi koncert, ob polnoči odhod v Bakar, 1. julija s parnikom v Šibenik. Prihod 2. julija zjutraj, ogled mesta zvečer koncert, 3. julija odhod z vlakom v Split, kjer ostane najbrže dva dni priredimo po možnosti koncert v prid Jadranski straži, ogled Solina in nato s parnikom 5. julija v Metković, odkoder se odpeljemo z vlakom v Dubrovnik, 6. julija koncert po možnosti izlet na Lokrum, 7. julija z vlakom v Mostar in Sarajevo, V Sarajevu koncert, drugi dan izlet v Ilidže in k vrelo Bosne, 9. julija odhod v Bos. Brod, nato v Sisak in Zagreb. Ogled mesta in povratek v Ljubljano preko Karlovca. Ves izlet bo trajal 10—12 dni. Pevski zbor

LISTEK.

Na naslov akademskega soc.-ped. krožka.

Pričakoval sem, da kritika Pedagoškega zbornika za l. 1922, ne ostane brez odgovora, razumljivo mi je tudi, da so piscu silile nikre besede izpod peresa, deloma naslovljene na vse ljudskošolsko učiteljstvo. Nič za to! Dobrodošli nam morajo biti sotrudniki iz vrst akademske mladine, pa bodi, da nam povedo včasih tudi kaj neprijetnega. Pravica je mladine, da pove svoje mnenje brez pridržka in preje smemo zahtevati od starejšega tovariša gotove previdnosti in dobrohotnosti v sodbi; zato me je bolela bagatelizirajoča kritika naš sestavkov, ki so potekli izpod peresa sotrudnikov-akademikov.

Snujoče se vezi med nami in akademsko mladino ne gre razdirati, ampak z vnemo jih moramo množiti in jačiti. Baš zato, radi boljšega medsebojnega razumevanja in spoznavanja, ne smemo molčati na razne očitke gosp. Žgeča. Akademski socialno-pedagoški krožek se je trudil baje brez uspeha dve leti da bi navezal stike z učiteljstvom. Mi na deželi se ne čutimo zadete. Baš, ker nas delo omenjenega krožka zanima, nam je bil

informativen članek v Ped. Zborniku dobrodošel — nam, ki radi priznavamo, da bi bila pravzaprav naša naloga da iščemo stika z akademsko mladino, jo vabimo v svoj krog in jo skušamo zainteresirati za naše skupne vzgojne naloge in probleme. Kolikokrat smo v tovariških krožkih razpravljali o potrebi, da posveti naša stanovska organizacija svojo pažnjo vprašanju naraščaja znanstvenikov za pedagoško in njenih pomožnih ved ko vendar živo občutimo našo revščino na tem polju. Na sedmih zavodih za izobrazbo učiteljstva nimamo ni enega pedagoga-znanstvenika! Zato se obračajo naše oči, bolj kot si dotičniki predstavljajo na malo število resnih dijakov-akademikov, ki se posvečajo pedagoškemu študiju. Tako daleč — to moram v našo sramoto priznati — pa žal še nismo da bi tej platonični ljubezni mogli dati realno obliko. Navajal se je že v dokaz naše »indolence« tudi slab odziv učiteljstva na vabilo k sodelovanju pri anketi, ki je reševala vprašanje o cilju ljudske šole. Komur taki dokazi zadostujejo, ta je seve lahko s svojo sodbo o našem ljudskošolskem učiteljstvu takoj gotov. Ko sem zadevo sprožil na zborovanju našega učiteljskega društva je vstal tovariš in povedal smiselno približno to-le: Čudim se, da spravljate vprašanje tako strogo akademskega značaja v diskusijo ko vendar vidite, da nam za samo opredelitev našega

Padla je tudi beseda o surovem (didaktičnem) materializmu in očita se nam, da se z nevoljo obračamo »kar ne diši direktno po didaktiki in metodiki«. — To je trda beseda! »Pedagoški zbornik« ne bo nikdar vsem ustrezal, pa naj bo urejevan tako ali tako. Jaz sem zadovoljen s sedanjo smerjo urejevanja in želim, da bi zbornik ostal in vedno bolj postal zrcalo duhovnega življenja in stremiljenja slovenskega učiteljstva.

Kajpak je tudi moja želja, da bi pri našal več razprav in manj člankov, zlasti ne takih, ki jih piše akademik za učitelje. Upam, da se razumemo!

Nikakor pa ni kaj čudnega, ako ta ali oni učitelji išče v zborniku tudi snovi za šolsko prakso, kajti v dobi, ko se toliko povdarja v teoriji delovni, domovinski produktivni princip pri pouku, pogreša slovensko učiteljstvo praktičnega vodnika, ki bi mu kazal pot in način kako naj ta moderna načela in nazore v praksi uveljavi. Baš radi tega ne pridemo ven iz starih tirov. Preje bi si upal napisati daljšo teoretično razpravo o delovnem pouku, ko podati dobro učno sliko iz elementarnega pouka. Kdor hoče biti kolidkaj modern učitelj, se mora zateči k tuji literaturi, ki pa nam postaja — že

šteje okoli 60 gojenk in gojencev ter imajo nameravani koncerti dvojen namen: z morebitni prebitki zbor prehraniti pa tudi ponesti našo pesem na jadransko obal. Če je komu potrebno spoznati svojo lepo domovino, tedaj je potrebno to v prvi vrsti bodočim učiteljem; saj morejo vcepiti ljubezen do domovine svoji šolski deci le tedaj, ako jo sami spoznajo in vzljubijo. Dijak se zadovolji sedaj tudi s slavnatim ležiščem in najskromnejšo hrano ima kot član F. S. zelo znižano vožnjo ter ima sploh manj potreb, kakor pozneje. Njegov poznejši materialni položaj pa saj v današnjih razmerah ni tak, da bi mogel misliti na sličen izlet kakor je projektiran sedaj. Gojenci, po večini otroci najmanj imovitih staršev, so si pritrjavali celo leto prihranke od ust, da bi omogočili izlet. Vendar teh prihrankov še dolgo ni bilo dovolj. Pevski zbor je bil, dasi nerad prisiljen potrkati na marsikatera vrata, da je zbral le vsoto, s katero more plačati prevoznino. V prvi vrsti gre zahvala Učiteljski tiskarni ki je zbor podprla z velikodušno vsoto 3000 Din. Žal, da so mnoga vrata, na katere smo trkali, ostala zaprta, tako v prvi vrsti mnogo denarnih zavodov. Pevski zbor se je zato s pismenimi prošnjami obrnil na bodoče tovariše po večjih krajih Slovenije, da bi v svojem področju s pobiranjem, na najsibo še tako malih vsot, prispevali v pomoč svojim najmlajšim bodočim tovarišem. Ne sami temveč oni imoviti ljudje ki žive okoli njih, naj bi pripomogli, da se izlet uresniči. Tem potom še enkrat pevski zbor apelira v mojem imenu na stanovsko solidarnost bodočih svojih tovarišev. Morebitne prispevke prosim nasloviti na ravnateljstvo državnega moškega učiteljskega v Ljubljani. Manjka nam še za naš ogromna vsota 5000 Din. Računam na vsakega izletnika za dobo 12 dni najskromnejšo vsoto 500 Din., od katere odpade 200 Din na prevozne stroške, ker je Jadranska plovidba s 1. junijem dvignila potniške cene za 20%, ter da ponosta samo 50%. Ostane izletniku-dijaku za zajutrek in kosilo (na večerjo rad resignira) okoli 25 Din. Jadransko obal pa se nanaša s kolosalno dragotino. Običajno naši potniki računajo dnevne stroške bivanja na Jadranski obali za osebo na 200—300 Din. Iz zadrege nas tedaj more rešiti dijaška skromnost, pomoč tovarišev in morebitni prebitki koncertov. Pa naj bo že kakorkoli; 30. junija se odpeljemo! O izletu poročam v pouk vsem onim, ki se nameravajo podati za nami na isto pot.

A. Adamič.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f X. okrožnica pokraj. poverjenika F. S. v Ljubljani vsem P. F. S. v Sloveniji. Delegati IV. P. Z. dne 21. maja, med njimi šest učiteljev, ki so prvič zastopali učitelje P. F. S. v Sloveniji, so sledeče sklenili:

1. **Svratišta:** P. F. S. so dolžne v vseh mestih svratišta s stalno določenim dežurstvom; točne naslove dežurnih je poslati direktno v Beograd. Za svratišče na Bledu nam je M. K. D. D. odstopila dve Rikljeviji lopi, v njih bo P. F. S. ljubljanska realka s pomočjo pokr. pov. in pod zaščito g. Kenda in blejskih učiteljev imela svr. s primerno oskrbo.

radi cene — vedno manj dostopna. Pravi učitelj mora biti najprej v šoli cel mož in šola mu mora biti izhodišče za delovanje izven nje. Z doraščajočo mladino mora rasti njegov vpliv in delokrog, v malem se mora izkazati kot vzgojitelj, ako hoče postati voditelj naroda. Oni članek, ki ga je napisal »Tovariš« v obrambo mlajšega učiteljstva mi je bil simpatičen kot malokateri! Kdor bi mislil, da zadržuje za izvrševanje našega poklica, za elementarni pouk sedanjega površna izobrazba in da naš klic po temeljitejši strokovni izobrazbi ni že utemeljen v zahtevah ki jih stavi do nas šolsko-vzgojno delovanje kot tako, ta bi naše delo podcenjeval.

Klic po reformi učiteljske izobrazbe prihaja baš od onih, ki najgloblje čutijo, kako malo je didaktični materializem ki se šopiri na naših učiteljskih bolj še kot na drugih šolah. Sposoben, nas pripravljati za težavni poklic kako malo je vredno »enciklopedično znanje« ki ga tam nudijo, ki se zavedajo, kako kvarljivi naravnost so metodični recepti brez globlje znanja ker navajajo k šabloniziranju in mehaniziranju pouka. O pedagoški izobrazbi kot taki niti ne govorim. Zato ne označujte naših stremeljenj »kot praznih«, ne omalovažite jih, ne skušajte nas odvracati od našega cilja in nas prepričati, da nam univerza ne more nič nuditi za

2. **Kolonije:** a) P. F. S. celjska gimnazija bo s 1000 Din iz pokr. fonda opremila Kocbekovo kočjo na Moliški planini. b) P. F. S. ljublj. sv. teh. šola prevzame zgradbo kolonije iz pastirske kočje, ki nam jo Slov. Pl. D. v ta namen daje na gorenji obali Bohinjskega jezera. V ta namen se v knjigah pokr. fonda otvori račun »Boh. kolonija«; vanj so prispevali: 1. Pok. pov. 3000—4500 Din; 2. U. U. F. S. čisti dohodek cvetličnega dneva 31. maja v Ljubljani v iznosu 5000 Din; P. F. S. sr. teh. šola 1500 Din; 4. P. F. S. ptujska gimn. 1000 Din. Ker znaša povprečen proračun 15.000 Din, pozivljam ostale P. F. S., da krijejo primanjkljaj 3000—5000 Din in s tem omogočijo izvedbo načrta. Ceneno hrano bodo ferijalci dobivali v Zlatorogu. Zgradbo prevzamejo člani P. F. S. sr. teh. šole z 10 m³ lesa, ki ga je podaril g. baron Born, za kar najlepša zahvala.

3. **Od 21. maja 1923 naprej prispelajo v pokr. fond F. S. za Slov. vse P. F. S. včlanjene v P. pov. F. S. za Slov. a) 10% od vseh dohodkov, ki jih imajo razen od članarine. b) od nabiralnih in cvetličnih dnevoev po 25%.**

4. O razmerju učiteljev do F. S. glej članek v 23. številki »Učit. Tovariša«.

5. Na podlagi revizijskega poročila je bil dan pokr. poverjeniku **absolutorij**, nakar je bil za leto 1923/24. izvoljen za pokr. poverjenika soglasno Maček Viktor, za njegovega namestnika Viktor Pirnat, učitelj v Novem mestu.

6. **V program za III. kongres F. S. so bile določene štiri glavne smernice:** I. Kongres F. S. ne tvori več delegatov posameznih P. F. S., temveč delegatstva Pokr. zborov, ki jih vsak posamezni (7) na svoji zadnji seji na pričetih 200 po enega določi. — S tem omejimo stroške kongresa in dosežemo enotnost in smotrenost delovanja. II. Pokr. zbori so v svoji pokrajini zakonodavni organi. III. Glavni poverjenik ni voljen od kongresa, nastavlja ga pogodbeno U. O. F. S. in je kot načelnik Centrale izvršni organ tega. IV. Učitelji so enakopravni člani F. S., njih razmerje v F. S. določi točneje ta ali IV. kogres F. S.

Podrobne predloge je vpslati na pokr. pov. do 20. junija 1923.

U. O. na podružnicah F. S. naj odločijo za delegata takega, da bo Slovenija možato zastopana na kongresu. Program v okviru gorenjih smernic je obvezan za delegate iz Slovenije.

7. Potujoči člani F. S. se smejo zadržati v svratišnih Slovenije do 3 dni v kolonijah po dogovoru.

Ker radi mature ne moremo odgovarjati na posamezne dopise, sporočam:

1. Udeležite se polnoštevilno kongresa. Če bi nastale kake ovire, mi to takoj sporočite.

2. Nova naklada »D. leg.« je izšla. Naročite direktno v Beogradu.

3. »Popis« je v tisku in bo do 25. junija poslan vsem ki so ga plačali. Zakasnelim naročitvam se doda kuverta z lastnim naslovom, primerno frankirana, da glav. pov. »Popis« pošlje naslovljencu »Popis« stane 5 Din.

4. Prošnja U. O. F. S., da se »D. leg.« prizna i učiteljem in profesor-

jem bo rešena takoj, ko se sestane v to določena komisija. Pričakovati je ugoden izid, ki ga bom takoj objavil v časopisih Slovenije.

5. Imam še nekaj overjenih član. izkaznic à 15.50 Din; P. F. S. ki jih žele, naj vpošljejo denar.

6. V dnevih od 25.—30. junija posestim vse P. F. S. v Sloveniji. Uredite knjige, dežurstvo in ostalo. P. F. S., ki ka posebnega žele naj me pravočasno obvestijo.

Zahvaljujem se za zaupanje, izkazano mi na III. P. Z. in upam, da bo F. S., ki je itak letos najbolj v Sloveniji uspeval, prihodnje leto s pomočjo vseh onih, ki hočejo zanj delati dosegele svoje cilje in pristojno mu višino. — Maček Viktor, pokr. pover.

—f **Učiteljsko društvo za Maribor i. b. s.** je ustanovilo svojo podružnico F. S. dne 24. maja 1923. Priglasilo se je do sedaj 20 članov. Kdor bi želel še pristopiti, naj se priklasi pravočasno. — J. Mlinaričeva, tajnica.

Vestnik upokoj. učiteljstva.

—up **Društvo vpokojenega učiteljstva Slovenije** je na svoji odborovi seji 23. maja 1923 sklenilo: 1. Občni zbor se skliče 5. julija t. l. ob 3. uri popoldne v I. mestno šolo na Ledini, Komenskega ulica št. 19 v Ljubljano. 2. Za rezervni zaklad bo društvo pobiralo letnino po 3 Din. 3. Za vsak smrtni slučaj je plačati 2 Din 50 p. — Zato dobi vdova ali dedič za podporo dvakrat toliko dinarjev, kolikor šteje članov društvo ob času smrti društvenega člana. 4. Prošnja na ministrstvo, da vpokojenim učiteljem temeljno plačo, ki jo preijema sedaj v kronah, — izpremeni v dinarje. — kakor aktivnemu učiteljstvu; bomo odposlali v Beograd. 5. Tajnik poroča o stanju društva. Društvo vpok. učit. Slovenije šteje 134 članov. Umrlo jih je 6. — Vdovam ali dedičem se je izplačalo 4000 K podpore. Umrli so: Božič Bartl, Faluti, Hočevar, Čop. 6. Banke in zavodi, ki so društvu vpok. učit. Slovenije naklonjeni so darovali sledeče podpore: Kreditna banka 2000 K, Eskomptna trgovska banka 1000 K, Jadranska banka 1000 K, Slavija 400 K, Hrvatska štedionica 400 K, Kmetška posojilnica 400 K, skupaj 5200 K. Vsem darovalcem teh podpor izreka društvo zahvalo! 7. Vse učitelje, posebno soproge učiteljev ki niso pred 45 letom pristopili k Samopomoči — vabi odbor, naj takoj pristopijo k društvu vpok. učit. Slovenije — zdaj je čas! Naslov: Kongresni trg št. 15, v Ljubljani. Pristopnina je 5 Din. Praviša se na željo vpošljejo. — Odbor.

Iz Jugoslavije.

— **Okrajna učiteljska društva, ozr. njihovi poročevalci** naj mi pošljejo svoje pripombe za načelni program UJU **najkasneje do 30. t. m.** Kar dobim v roke pozneje na to se v svojem poročilu ne bom mogel več ozirati. — Pavel Flerè, Ptuj.

— **Okrajna društva!** Kaj morajo čimprej storiti?

1. Javiti delegate in namestnike za pokrajinsko skupščino v Ptuj po poslovníku § 28. b) § 29., § 38. — Kjer ni

krožka. Če pa postajamo nezaupljivi napram naši inteligenci vobče, ima to svoje globlje razloge. V marsikom izmed nas dozoreva prepričanje, da je bilo učiteljstvu in njegovemu delovanju med narodom zelo na kvar, da je bilo idejno tako odvisno od naše inteligence, da je nekritično sprejemalo ideologije, ki jih je ta prenašala s tujih tal k nam brez ozira na posebne naše življenske naloge in prilike da smo mnogo svojih najboljših sil trčili v bojih za ideje ki nimajo za nas življenskega pomena, da smo v tesnem ozračju malomeščanske družbe zgubljali pravi polet in smisel za našo kulturno mislijo se odtujevali kmetskemu narodu na eni, delavstvu na drugi strani in se končno malo razlikovali od tipičnega našega inteligenta-filistra idejne dvoživke, ki se rad navdušuje za »narod«, a ne korenini v niem živju kot tujec med njim. So možje v naših stanovskih vrstah, ki so osivele v službi naroda, ki niso nikdar odobrvali idejne smeri ki je prevladovala v našem javnem življenju, a ki napram splošnemu toku niso mogli uspeti. Delali so v ožjem svojem delokrogu po svoji nameti in vesti in zrejo danes nazaj na plodove svojega truda, doživljajo zadoščenie in bodo doživljali še večje. Oni so ki so nositelji najlepših tradicij slovenskega učiteljstva, dasi javnost o njih malo govori. Njih zgled nam bo vo-

več društvenega zborovanja, naj javi delegate društveni odbor. To naj store društva takoj!

2. Javiti po enega delegata in enega namestnika za glavno skupščino UJU v Ljubljani v zmislu čl. 18. pravil UJU.

3. Javiti imena predsednikov, podpredsednikov in tajnikov ter točno sumarično število članov posameznih društev (stanje s 1. junijem t. l.), ker moramo javiti na centralo zaradi letnega poročila na glavni skupščini. To naj store društva takoj!

4. Javiti število članov ki potrebujejo izkaznice za vožnjo po južni železnici na pokrajinsko skupščino v Ptuj. Zahtevano število izkaznic za polovično vožnjo bomo razposlali na predsednike društev.

5. Javiti predloge za stalne člane odsekov po poslovníku § 21. e), k), § 37.

6. Javiti govore in predloge za skupščino § 23. a).

7. Oskrbeti legitimacije za delegate in člane odsekov § 18., § 80. — Legitimacije izdajo tpopot okrajna društva sama. **UJU nov. Ljubljana.**

— **Kongres učiteljstva meščanskih šol** se vrši 4. in 5. julija t. l. v Ljubljani na državni realki. V sredo, 4. julija ob 4. uri popoldne se vrše predposvetovanja, v četrtek 5. julija ob 8. uri glavno zborovanje, ob 2. uri popoldne skupen obed in nato ogledovanje Ljubljane. V petek, 6. julija izleti na Gorenisko, v Maribor in Ptuj.

— **Svetozar Pribičević za učiteljstvo.** Pri debati o uradniški pragmatiki je bivši minister S. Pribičević naglašal, da bi pred tem zakonom moral biti že sprejet zakon o ureditvi drž. uprave in zakon o centralni upravi. Povdarjal je da je velika hiba to, ker zakon jemlje stalnost in je nedemokratska zopetna uvedba avstrijskih »rangov«, t. i. grup v položaju. Uradništvo je gmotno tako na slabem, da je nemudoma in neobhodno potrebno takojšnje zasužuranje materialnih interesov uradništva, kar pa ne predvidevajo nove dvanajstine. Uradniške plače naj se rešijo v zvezi s plačami vojaških oseb, da ne bo takih diferenc. Posebno toplo se je zavzel za učiteljstvo in je izjavil, da se pri učiteljstvu ne sme misliti na reduciranje ker ga že itak primanjkuje.

— **Ljubljanske tovarišice in tovariše,** ki imajo za časa kongresa UJU, 5., 6. in 7. avg. prosto stanovanje, sobo ali posteljo in bi bili pripravljeni io v teh dneh dati na razpolago za kongres in goste naše bratske tovarišice in tovariše pozivamo da prijavijo isto na poverjenstvo UJU (Učiteljska tiskarna). Prijave naj vsebujejo: ulico in nadstropje, število sob in postelj v posameznih sobah in posebne želje. Enako reflektira pripravljani odbor tudi na taka stanovanja pri znanih in prilateljih učiteljstva, ki naj se prijavijo direktno ali potom učiteljstva poverjenstvu. Tovarišice, tovariši! Reflektiramo na sodelovanje vseh, saj nam to veleva tovariška dolžnost!

— **Dopisnike opozarjamo,** da izide zadnja številka »Učit. Tov.« pred pokrajinsko skupščino predčasno, in sicer že 3. julija. Vse rokopise za to številko mora uredništvo prejeti najkasneje do 31. ju-

dilen pri našem bodočem delu.

Polagoma se otrešamo duševnega varuštva in lahko pride čas, ko bomo primorani ako ne pride idejni preokret z druge strani da vzamemo inicitivno v svoje roke da si zasnujemo sami svoj program bodočnosti v soglasju z izkušnjami naših najboljših mož in na temelju novih in najgloblji spoznanj o narodovih življenskih potrebah, nalogah in ciljih. Tokrat bomo mi tisti, ki bomo iskali somišljenike in sotrudnike med akademsko mladino in tokrat najdemo morda novo uspešnejšo formo za skupno delovanje ki si ga brez ožjih osebnih stikov ne moremo prav predstavljati. Akad. soc. pedagog. krožek vrši pozitivno delo in omaga utirati nova pota pri našem javnem delu a za oni veliki pokret in preokret v našem javnem življenju ki ga želimo in pričakujemo, da je treba jačjih sil, širšega globjega idejnega temelja, iake idejne koncentracije z enotnim jasnim ciljem. Vsa velika socialna ali duhovna pokret je vzrastel iz enotnega nazora, je dalja jasen enostaven odgovor na vsa velika, načelna vprašanja in sledil eni veliki ideji vodnici. Kjer ni težnje po enoti ni veličine niso na delu elementarne sile.

Le kot tak preokret bo uspel pokret slovenske omladine, ki jo čakajo ogromne naloge v službi naroda. — M.

nija sicer ne pridejo v list. V zadnjih dveh številkah bo objavljen dnevni red in podrobna navodila za skupščino, ki jih prejmemo od Ptujkega učiteljskega društva. — Pripravite se pravočasno za prenočišče! — Uredn.

— **Okrajna učiteljska konferenca v Ljubljani** se je vršila dne 16. junija t. l. v Mestnem domu. Konferenco je otvoril okr. šol. nadzornik g. Makso Hočvar. Učiteljstvo je odposlalo vdanostno brzojavko Njeg. Vel. kralju. G. nadzornik se je spomnil v svojem nagovoru zaslug dr. Ivana Tavčarja za šolstvo in slov. naroda sploh, in smrti v stanovskih vrstah, ki je posegla tudi v Ljubljani v prošlem letu med učiteljstvo. Po običajnih formalnostih je podal svoje nadzorniško poročilo. Brez oportunitete lahko priznamo da je bilo poročilo na višku in se je odlikovalo po svoji globoki zasnovanosti, vsestranosti in temeljitosti ter modernim zahtevam in potrebam odgovarjajočimi smernicami. Ne samo, da bi se omejevalo na tesnosrčno stališče vzgoje in izobrazbe med štirimi šolskimi stenami, je spajalo in omenjalo tudi vsa javna vprašanja, ki indirektno stavijo svoje zahteve na šolo, kot vzgojevalca; in kot taki je podal referent v svojem poročilu šoli poseben poudarek. Problemi ki pretresajo v javnem življenju naš vse, pretresajo tudi šolo in stavijo na njo posebne zahteve. In ta moment je g. nadzornik spretno izrazil da je vsadil kal ki naj obrodi in prične v delanju spajati šolo z javnim življenjem in ji naj da s tem svoj poseben pravec, ki ga zahteva naša svoboda in država upravičeno od nje. Pa tudi notranji didaktični mišljaji so bili vredni modernega duha in smeri današnje dobe. Strokovni učitelj tov. Pavel Kumaver je podal dobro sestavljeno poročilo o »moralni poglobitvi pouka v osnovni in meščanski šoli«. Posebno pozornost je pa vzbudilo poročilo g. ravnatelja Janeza Levca o »lepopisnem pouku v osnovni in meščanski šoli. Poročilo ni vsebovalo samo praktičnih navodil za lepopisni pouk, temveč se je odlikovalo s pomembno znanstveno podlago in pojasnjenjem na podlagi nalašč za to prirejenih slik, glede delovanja mišičevja in živčevja (možganskega) pri pisanju. Poročilo bi zaslužilo, da ga prinese »Popotnik« s slikami vred za širši krog učiteljstva. Nato so se izvršile običajne volitve in se je rešilo par samostojnih predlogov notranje-šolskega značaja. Iz spontanega razpoloženja, je na inicijativo tovarišic zaključilo učiteljstvo konferenco z »Bože pravde«.

— **Okrajna učiteljska konferenca je imela učiteljstvo novomeškega okraja** v soboto, 16. t. m. Z vidnim zanimanjem je prihitelo učiteljstvo ta dan v dolensko metropolo da pregleda skupno svoje delo tekočega šol. leta in se navduši za novo, vztrajno delo v bodočem šolskem letu. Na vzporedno so bili štirje izbrani strokovni referenti ki jim je sledilo učiteljstvo z največjim odobravanjem. Predsednik konferencie je izrek referentom v imenu vsega učiteljstva zahvalo za skrbno sestavljene referate. Kakor običajno so se vršile tudi letos volitve v knjižnični in stalni odbor. Mlađe učiteljstvo je upravičeno pričakovalo da bodo to pot izvoljene agilne moči, ki mu bodo stale ob strani s strokovnimi nasveti pri izboru knjig in bodo umele obračati njegovo pozornost na dela, ki jih nudi poleg mnogega nepotrebnega balasta okrajna knjižnica. Po skupnem obedu se je otvorila na dekliški osnovni šoli razstava risarskih izdelkov ter deških in ženskih ročnih del. To pot se je učiteljstvo novomeškega okraja res izkazalo. Na pobudo neumorno delavnega in za šolo vnetega g. nadzornika je razstavilo trinajst okoliških šol svoja dela. Ta dan je bila razstava odnrt učiteljstvu, občinstvo pa si jo je ogledalo naslednji dan. Nihče bi ne pričakoval, da bi se isto za njo v toliki meri zanimalo kakor se je. Razstava je bila okusno prirejena motilo je le to, da je bilo pri nekaterih šolah premalo razvidno kaj da so izgotovili učitelji(-ice) in učenci sami. Bilo bi preobširno ocenjevati dela posameznih šol vendar treba priznati, da sta se odlikovali v ženskih ročnih delih zlasti dekliška šola š. s. v Šmihelu in šola v Št. Petru s krasnimi vezeninami v narodnem ubodu. Človek bi skoraj ne veriel, da je sploh možno v ljudski šoli toliko doseči. Razstava ni bila obilnatna nikogar se ni sililo, naj se je udeleži. Da je navzlic temu tako dobro uspeła je okraju le v čast. Zvečer je priredilo učiteljstvo v čitalnici zabaven večer. Stopilo je pred javnost in zapelo dovršeno nekaj lepih pesmi ki so pokazale da ima okraj v učiteljskih vrstah izvrstnen pevski material. Pevskim toč-

kam je sledila H. Ibsenova petdejanka »Gospa z morja«. Kakor že poprej večkrat je pokazalo novomeško učiteljstvo ta večer, kako zmire umetniško ustvarjati. Vloge so bile povsem dobro razdeljene, igra sama pa skrbno naštudirana. Igralci so se odlikovali s čudovito naravnim nastopom. »Ibsen« je težak, ukvarja se le z duševno stvarno, s psihološkim pogledom zasleduje razdvojenega človeka. Z najboljšim umetniškim instinktom, s krepko strastnostjo se je predvsem odlikovala Elida (ga. Sušnik-Kavčičeva). V nastopih s svojim možem Wanglom (V. Pirnat) nam je podala naintimnejše nianse umetniške svoje vloge. Občinstvo ji je viharno aplavdiralo ter ji poklonilo krasen šopek. Bil je to lep, dostojen in užitekopoln večer. —j.

— **Poziv učiteljstvu krškega okraja!** Na zborovanju v Radečah dne 5. maja t. l. smo sklenili prispevati za Vinko Klanškov nagrobni spomenik vsak po 5 dinarjev. Ker bodo znašali skupni stroški okrog 1800 Din. bi bili ti prispevki premajhni, zato smo sklenili na zborovanju tržiškega krožka v Škocjanu, da prispeva vsak učitelj(-ica) krškega okraja po 10 Din. Spomenik je že naročen, zato prosim vse da vplačate oziroma doplačate 1. julija dogovorjeni prispevek pri svojem šol. vodji in ta pošlje nabrane vsote podpisane. Pokojnikove prijatelje, znance in sošolce tudi vljudno prosim za prispevke. — Št. Janž, dne 16. junija 1923. — Vinko Bercé, t. č. predsednik tržiškega krožka.

— **Zrelostni izpiti na drž. moškem učiteljsku v Mariboru** so se vršili od 4. do 16. junija t. l. pod predsedstvom g. nadzornika dr. Leopolda Poljanca. Pripuščenih je bilo 68 kandidatov in kandidatkinj, med temi 2 privatista in 1 privatistinja. Z odliko je prestalo izpit 15 kandidatov(-inj), in sicer: gg. Dolar Zora, Dvoršek Lenka, Jazbec Angela, Laznik Celestina, Scharcz Angela, Sotler Marija, Tomažič Vlasta, Vodenik Nada, Farazin Lovro, Janež Lucijan, Domnik Drago, Leban Franc, Košutnik Silvester, Gorup Ljubomir in Korošak Anton. — Zrelost se je priznala 39 kandidatom(-injam), in sicer: Burdian Karolina, Golež Albina, Kurbus Gabriela, Lovrec Amalija, Matek Ana, Pertl Ana, Penik Erna, Šijanec Olga, Požar Hilda, Štrekeli Milena, Taufer Vida, Pertot Vera, Trobec Sabina, Primožič Terezija (privatistinja), Petrač Franc, Kocuvan Milan, Brelih Oton, Kotnik Franc, Kodrič Stanislav, Kotnik Zorko, Predan Drago, Cvetko Ivan, Živko Alojzij, Polanc Adolf, Grafenauer Ludovik, Horvat Ivo, Štraus Milan, Konečnik Zmagoslav, Ferik Ivan, Leskovar Franjo, Hartman Janez, Ferenčak Edo, Šeško Ivan, Majcen Andrej, Čermelj Henrik, Tomažev Matija, Grušovnik Josip, Tomažič Maks in Povh Vaclav. — Ponavljalni izpit je dobilo 11 kandidatov(-inj), reprobiran je bil 1 kandidat (privatist), odstopila sta med izpitom 1 kandidat (privatist) in 1 kandidatkinja.

— **Na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1923./24. v soboto, dne 30. junija od 8.—11. ure. Pogoji vpisa je dovršeni nastavni razred meščanske šole oziroma 4. razred srednje šole. Učenci naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. — Ravnateljstvo.

— **Maturantom mariborskega učiteljska iz l. 1913.** Na poziv k desetletnici je prišlo zelo malo prijav. Tako smatram, da je čas — morda tudi kraj — nepriljuden (28. in 29. t. m. v Mariboru). Ta načrt torej opustimo, Vennigerholz mi je pa poslal sledeči predlog: 15. avgusta bo v Središču slavnostna otvoritev Sokolskega doma in bi se naj sestali ob tej priliki tam. Morda to temu ali onemu ne bo prikladno, a je pač nemogoče napraviti vsem do volji. Zato je najbolje da sprejmemo Vennigerholcjev predlog. Tudi železniške zveze so dosti ugodne. Torej: 15. avgusta predpoldne v Središču na svidenje!

A. O.

— **Maturantke zaseb. žen. učteljska v Mariboru iz leta 1903.** Letos poteče 20 let, odkar smo zapustile učiteljske. Ali bi ne kazalo, da proslavimo dvajsetletnico? S tovarišico Minko Goričanovo smo se menile, da bi bil Maribor najpripravnejši kraj za to. Tovarišice, oglasite se in stavite glede časa primerne predloge! — Alojzija Kožuhova (Gorjak), Maribor, Gosposka ul. 46.

— **Kamniško učiteljsko društvo** ima v torek, dne 26. junja 1923 ob 4. uri popoldne v Komendi v gostilni g. F. Vodeta

sestane, h kateremu je vabljen tudi tovarištvo iz kranjskega okraja.

— **Na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1923./24. v soboto, dne 30. junija od 9. do 12. ure. Pogoji vpisa je dovršeni nastavni razred meščanske šole, oziroma 4. razred srednje šole ali liceja. Učenke naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni (rojstni) list. Podrobnosti so razvidne na oglasu v veži šolskega poslopja. — Ravnateljstvo.

— **Učiteljsko društvo za celjski okraj** je priredilo z lepim številom svojih članov 13. t. m. poučni izlet v Hrastnik, kjer so posetili steklaro, kemično tovarno in premogovnik. Slavnim ravnateljstvom se za blagohotno in pristrčno razkazovanje različnih naprav in strojev vsi udeleženci tem potom najprisrčneje zahvaljujejo.

— **Zrelostni izpiti na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani** so se vršili pod predsedstvom gosp. nadzornika za srednje šole Jos. Westra v času od 2. do 12. junija. Priglasilo se je 38 rednih goiencev in 14 privatistov. Zrelost z odliko se je priznala 3 zrelost 27 kandidatom; 14 kandidatom (med temi 5 priv.) se je dovolil ponavljalni izpit, 1 kandidat (privatist) je bil reprobiran, 7 kandidatov (med temi 6 priv.) je odstopilo pred ali med izpitom. Zrelost se je priznala sledečim kandidatom: Belihar Anton, Benedičič Ivan, Berce Darinka (z odliko) Bitenc Ivan, Bratok Rudolf, Bregant Albin, Čuk Ladislav (z odliko), Fajon Rudolf, Gogala Irma, Glegorič Romana, Horvat Lea, Klemenc Franc, Kraševc Danica, Kuželj Frančiška, Medved Stanko, Perharc Silvo, Rihar Rafael, Rott Gotart (z odliko), Sartori Natalija, Schiller Melita, Tratnik Martin, Vrabčič Rudolf, Železnik Franc, Gvederer Ana, Keber Silva, Kemperle Ljudmila, Klun Mira, Naselj Matilda, Mihelčič Hilda.

— **Državna realna gimnazija v Ptuj.** Vzprejemni izpit za prvi razred bo v soboto 30. junija t. l. Vpisovanje se vrši isti dan od 8.—9. ure na kar se začne pismeni izpit iz slovenščine in računstva (od 9.—11.). Popodne bodo ustni izpiti. Prielasi za vzprejemni izpit se lahko izvrše tudi pred 30. junijem osebno pri ravnatelju ali pismeno po pošti. Predložiti je treba rojstni list in izpričevalo osnovne šole z redi iz verouka, slovenščine in računstva.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl **Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda.** Spisal Franjo Žgeč. Izdalo in založilo Udruženje Jugoslov. Učit. — Poverjeništvu Ljubljana, 1923. Obsega sedem tiskovnih pol. Knjiga je izšla kot 2. zvezek »Stanovsko-strokovne knjižnice. Naroča se pri »Poverjeništvu UJU v Ljubljani. Učiteljska tiskarna. Cena s poštino 12 Din. Člani Pov. UJU prejmejo knjigo — kakor 1. zvezek »Stan. strok. knjižnice« — **potom svojih okrajnih učiteljskih društev za 8 Din.** to pa le pri skupni pošiljati in pri prejemu potom okrajnega društva, ker je drugače zaradi režijskih stroškov nemogoče dovoliti to udobnost. Knjige se bodo dostavile okrajnim društvom, ko prejme poverjeništvu denar in **nabiralne pole** od 1. zvezka »Stan.-strok. knjiž.« vendar v počitnicah ne — izvzemši na zahtevo — ker v tem času tudi okrajna društva ne zborujejo. V tem slučaju se dostavijo pred začetkom šolskega leta. — O knjigi še izpregovorimo.

—kpl **Modra ptica.** Maurice Maeterlinck. Čarobna pravljica v šestih dejanjih in dvanaestih slikah. Prevaj Josip Bernot. Založila Učiteljska tiskarna. Cena 16 Din. O knjigi še poročamo

—kpl **E. Gangl: »Sin«.** Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din.

—kpl **Pasijonke.** Povestice za mlado. Spisal Ivan Dornik. Založba Goričar & Leskošek. Celje. Cena 5 Din. — O knjizi še izpregovorimo.

—kpl **Dr. Maks Kovačič: Naš boj za lastno državo.** Izdala in založila Sokolska župa v Mariboru. Cena 2 Din.

—kpl **Vidovdanska ustava** je izšla v novem natisu pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani Prešernova ul. 54. S poštino vred velja 12.50 Din.

—kpl **H. Družovč: Pesmarica II. del.** zbirka pesmi in pevskih vaj za osnovno šolo srednja stopnja. Tretja dopravljenja in pomnožena izdaja. Ljubljana 1923. kr. zaloga šolskih knjig in učil. Cena mehko vez. 10 Din. poltrdo vez. 12 Din.

—kpl **Posebno ukoslovje** pouka v elementarnem razredu osnovnih šol. Za

učiteljska priredil **Fr. Fink.** Druga, pregledana izdaja. Izdala »Slov. Šolska Matiča«. Cena 16 Din.

—kpl **Čitanka za izredne osnovne šole.** (74 podob). Sestavilo učiteljstvo gluhoonemnice v Ljubljani. Uredil V. Mazl. Ljubljana 1923. Kr. zaloga šolskih knjig in učil. Cena vezani knjigi 13 Din. nevezani 11 Din.

—kpl **Prva čitanka** za prvo šolsko leto. Sestavil Karel Wider. Osmi natisk. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Kotorirana izdaja. Cena trdo vezani knjigi 16 Din.

—kpl **Domoznanstvo za osnovne šole.** Zemljepisni podatki in zgd. slike o kraljevini SHS. Učencem osnovne šole v donavljanje sestavil Josip Brinar. Cena vezanemu izvodu 20 Din. Izdala in založila Goričar & Leskošek v Celju. — Podrobneje izpregovorimo v prihodnji številki o knjigi.

Književnost in umetnost.

PAVEL FLERE:

„PETA ČITANKA“.

(Konec).

Taki učitelji na spoznajo tudi, čim primemo označeno knjigo v roke in jo prelistajo, še bolj pa, ko jo bodo rabili pri delu, da sem poizkusil z njo utirati pot modernim didaktiki. Knjiga sicer ni sestavljena popolnoma v smislu novodobnih zahtev in me v tem oziru načeloma samega ne zadovoljuje. Preveč je na pr. v njej še razpredelkov, preveč še diši »po šoli« in ni v njej onega absolutnega življenja ki se danes zahteva zanj, da se vnese v šolo; preveč se s temi razpredelki omejuje učiteljevo prosto delo, knjiga pa ni poklicana v to da ga omejuje, marveč zanj izpodbujata in mu ga pomaga razširati. Zato pa sem kar nekako vesel onih berilnih sestavkov, ki so prvi hip videti kakor da so pomotoma zašli v kako drugo poglavje; pa niso, le prav namenoma so se otresli prestroge sistematike. Vendar je mogoče za danes še prav, ako se niso načela moderne metodike upoštevala v polnem obsegu; prehod bi bil bržkone prestrem pre-revolucionaren. Namen knjige pa bi bil dosežen ako evolutivsko pripomore k osvoboditvi.

Kar se torej tiče »snovi« kakor se nahaia v realističnih čitankah je je oremalo; v tolažbo lahko povem, da izidejo za to stopnjo še posebne realistične knjižice; upajmo pa, da bodo tudi te sestavljene, kakor morejo odgovarjati modernim didaktičnim zahtevam. — Res premalo gradiva pa ima v »Peti čitanki« poglavje »Starejši slovenski pesniki in pisatelji«; sicer ne zato, ker ne prinaša njihovih življenjepisov — to je naloga učitelja! — pač pa radi tega, ker obseg knjige ni dopustil večjega razširjenja. Ipak upam da v sretni roki učitelja tudi ta odstavek lahko doseže svoj smoter kot navodilo za obravnavo slovnstva in njegove zgodovine v osnovni šoli.

To malo sem hotel povedati kot nekak predgovor za rabo te čitanke in za njeno presojanje; obenem pa prosim za strogo objektivno presojo prvega poizkusa takega dela, da se bo drugič mogoče izogibati noreškom proti moderni didaktiki in metodiki in proti zahtevam ki jih življenje mora staviti na šolsko delo.

—k **Naš boj za lastno državo.** Dr. Maks Kovačič, Bratom načelnikom kulturno-prosvetnih odsekov! Brošura je nastala na temelju predavanja in je tudi zamisljena tako, da bi naj služila kot podlaga predavanju, zgrajenemu na podatkih in smernicah v njej. Če pa v kakem društvu ni naiti za snov predavatelja, se more mesto predavanja brošura tudi prečitati takšna kakršna je, ker tvori v sebi zaključno celoto.

—k **E. Gangl: »Sin«.** Drama v štirih dejanjih. Drugi natisk. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 24 Din.

Pisatelj pravi sam v uvodu drugega natisa: Prvič so igrali »Sina« v Ljubljani leta 1898, pod režijo odličnega igralca R. Inemana. Naslednje leto je izšla drama v tisku pri Gabrščku v Gorici. Svoje delo sem takrat posvetil Antonu Aškercu, ki se je živo zanimal za dramatiko in je tudi sam začel pisati drame. (Izmajlov, Red sv. Jurja, Tujka).

Poslej so »Sina« igrali po vseh večjih in manjših odrih skoroda nešteto krat — vsaj jaz ne vem števila. Kdo me je tudi vprašal? Malokdo! Pa še ti povečini: »Igramo v ta in ta namen. Dovolj, da uprizarimo »Sina« brezplačno. Morda še sam primakneš kaj v označeni namen...«

Vsaj to se je zgodilo da je knjiga prvega natiska popolnoma razprodana. Ker na še vedno povprašujejo po njej, a povpraševalcem ni mogoče ustreči prihaja »Sin« v drugem natisku na svetlo...

—k **Ilustrovana čitanka** za izredne osnovne šole je izšla pri kr. zalozi šolskih knjig in učil v Ljubljani. To je vendar enkrat ena čitanka za otroke, bo vzkljnil marsikdo, ki jo bo videl. Takšne »Slovinci« še nismo imeli. Izvanredne osnovne šole bodo odselej imele svojo čitanko, ki jim je bila zelo potrebna. Tisk (na nižji stopnji tercijski, na višji stopnji ciceroni in garmoni) je izvrsten, lahko čitljiv, zunanja oblika knjige čedna, papir prvovrsten in ilustracije lepe in zelo primerne. Ilustracije te knjige namreč ne služijo samo v razvedrilo otrokom in oživljanje pouka, ampak večji del v poglobljanje in pojasnilo pouka; v tem oziru so slike pesnikov in različne slike prirodoslovne vsebine nedosegljive. Prepričani smo, da bo ta knjiga na izrednih šolah edina v uporabi in da bodo vestni pedagogi z njo dosegli tudi pri najslabših razmerah uspehe. Pri tej opremi (74 slik) je cena naravnost neverjetno nizka in se mora požrtvovalnost kr. zaloze šolskih knjig in učil vsekakor pripoznati. Knjiga je namenjena v prvi vrsti za gluho-nemico in enake zavode.

—k **H. Druzovič: Pesmarica II.** Tretja predelana izdaja. Uredba Pesmarice je ostala v splošnem neizpremenjena, osobito kar se tiče metodiškega dela, poučevanja petja po notah, ki je zasnovan na podlagi švicarske metode. Zbirka pesmi se je izdatno izpremenila in razširila. Vzprejetih je večje število srbo-hrvatskih narodnih pesmi, in sicer takih, ki se bodo pri nas lahko udomačile, kar je pokazala dosedanja praksa. Učitelstvu je na ta način izbira olajšana. Za šole, v katerih se ne poje po notah (in teh je pretežno število), je namenjen dodatek, ki obsega pesemsko notacijo s številkami. Številčno petje je razširjeno po Francoskem, v Švici, v Belgiji i. dr., ter je dokazalo veliko praktično uporabljivost. Pričakovati je, da bo našlo tudi pot v našo državo in da bode pomagalo pospeševati narodno pevsko kulturo.

Razprave o programu UJU.

—m **O programu UJU** je referiral pri »Radovljiskem okrajnem učiteljskem društvu« 9. junija t. l. tov. Schiffrer. Referat je bil odposlan glavnemu poročevalcu za pokrajinski skupščino tov. P. Fleretu v Ptuj.

Polemika.

IV. ŠEGA:

Bodimo resni.

»Odkritosrčno besedo stavljam na Vas, ker vem, da niste tesnosrčni in tudi ne dvomite o mojih čistih nagibih ter da se ne bojim zamere.«

»Učit. Tovariš« št. 21.

Nisem mislil, da bo moja skromna kritika letošnjega »Pedagoškega Zbornika« v 19. številki »Učit. Tovariša« vzbudila toliko prahu, da sem nehoté nekako dregnil v navidezno sršenovo gnezdo. A teh sršenovih pikov se prav nič ne bojim, ker vem, da so nestrupeni; je pač dosti groma, a malo dežja. Če bi pa hotel biti hudoben, bi rekel: dosti fraz, brez vsake realne podlage.

V tem članku se pač ne bom bavil z odgovorom, ki ga je naslovil cand. phil. Franjo Žgeč na mojo kritiko kajti prepričan sem, da bodo vsi zrelejši bralci »Učit. Tovariša« ki preberó moj članek »Naše ljudsko vseučilišče«, pritrtili meni, da to vendar niso nikake »nove smernice«, ki jih oznanja cand. phil. Franjo Žgeč najprej v hrvatski reviji, z istim ponatisom brez oznache kot takim seznanja slovensko učitelstvo v »Pedagoškem Zborniku«, a da je sedaj tudi zašel v »Popotnika« (št. 3.—4., str. 69). Ideje, ki jih avtor v tem članku razvija, so nam starejšim narodnim pionirjem že davno znane in da so te ideje za naše razmere, kdor količkaj pozna naše politično obzorje še prave utopije.

Je pač mladostno vrenje!

Da se je na tovariš R. M. tako razjezil ob čitanju moje kritike, ne morem nikakor poimti. Zdi se mi pa, da je podlistek tovariša R. M. popolnoma zgrešen in zato naj mu le nekoliko odgovorim.

* Med predavatelji »ljudske univerze v Logatcu« sem pozabil imenovati zlato dušo, nepozabnega mi pobratima pokojnega dr. Ant. Dermoto.

Kar sem zapisal v svoji kritiki o akademski izobrazbi učitelstva vzdržujem še danes v polnem obsegu in da vsled tega nisem ravno ignoran na tem polju, svetujem pa tov. R. M., da pregleda vsaj nekoliko starejše letnike »Popotnika«, »Učit. Tovariša« in mogoče še tudi »Spomenice« ob 25letnem jubileju naše »Zaveze«, mogoče — pravim — bo našel tudi tam kako dobro misel, da smo si že davno davno osvajali misel o akademski učiteljski izobrazbi, a ta akademska izobrazba bodi vendar popolnoma drugačna kakršno nudi sedanja univerza. Pač moram povedati tovarišu R. M., da že davno davno poznam dr. P. Radosavljeviča, tega marljivega sodelavca »Napreja« in da me tudi s svojo najnovejšo razpravo v »Prosveti« ni mogel spreobrniti.

Naravnost neodpušljivo se mi zdi pa tisto ogorčenje, kjer se tovariš R. M. tako huduje nad urednikom »Učit. Tovariša« in sploh med vrsticami nad vso »U. J. U.«, ker je izšel moj podlistek v »Učit. Tovarišu«. Menda tovariš R. M. res ne ve, da nosi list le tedaj odgovornost za svoje članke, ako izhajajo ali iz uredništva ali pa izven uredništva brez podpisa z odobravanjem urednika. — Ker sem pa podlistek podpisal s polnim imenom, sem prevzel tudi vso odgovornost zanj.

Ako tovariš R. M. ne more nikakor živeti brez akademske izobrazbe in ako ne more poučevati izročene mu mladine brez doktorata naj posnema tov. dr. St. Rapeta in — odleglo mu bo.

Vprašam pa še to: zakaj ni tovariš R. M. takoj izrekel svojega prokletstva nad »Slov. Šol. Matico«, nad urednikom »Pedagoškega Zbornika« in pa slednjič nad pisecem članka o akademski izobrazbi našega osnovnošolskega učitelstva dr. St. Rapetom in da ga je šele moja skromna kritika vzbudila iz njegovega duševnega ravnotežja.

Menda je imel pa vendar »Pedagoški Zbornik« za l. 1922. že prej v roki, predno je izšla moja kritika?!

Smešna se mi zdi pa zahteva podlistkara R. M., da bi »Učit. Tovariš« ne smel prinašati člankov, kakršni je na pr. uvodnik v 18. številki. Mislim da je »Učit. Tovariš« vendar naše stanovsko politično glasilo, tedaj naš bojni list in zakaj bi tak list ne smel prinašati polemičnih člankov? — Ne vem, ali tov. R. M. ne pozna nikakih politično šol, listov drugih narodov? Opozoriti ga hočem le na nekatere take liste n. pr. »Deutsch-ster, Lehrer-Zeitung«, »Freie Lehrstimmen«, ali pa na vodilni nemški šol. dnevnik »Preussische Lehrer-Zeitung«, na češke itd.

Kdor prebira uvodnike teh listov, potem šele ve kako daleč, daleč smo še mi v tisti stari okostneli boječi avstrijski konservativnosti, ko smo se bali malce glasneje kihnuti.

Menda vendar nismo več na tistem svetobisemskem stališču ki veli: Ako Te kdo udari na levo lice zahvali se mu in mu nastavi še desno.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **V nedeljo, dne 10. junija 1923** je uprizorila šolska mladina na Vačah pri Litiji igri »Lažniva Milena« in »Čista vest«. Igrici sta izzvali pri starih in mladih obilo nedolžnega veselja in smeha. Igralčki so nastopili pod spretnim vodstvom gđc. A. Prestorieve ki je imela s prireditvijo mnogo truda, z nepričakovano sigurnostjo. — Dvoglasno petje, pod vodstvom gđc. Minke Tramte je bilo jako lepo in je želo, kakor deklamacije obilo priznanja. — Gmotni uspeh prireditve je presegel vse pričakovanje. Čisti dobiček se bo uporabil za šolarsko knjižnico.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Učiteljski dom v Mariboru.** D arila: 7% obveznice drž. inv. posojila: Gosar Roza učit., Pobrežje pri Mariboru 1 à 100 Din. Paost Rihard in Marija, učit. v Ormožu, 2 à 100 Din (že v družici. Skupaj z zadnjic izkazanimi 119 obveznicami = 122 obveznic à 100 Din = 12.200 Din. Gaberc Anton, šol. vodja, Ižakovič (Prekmurje) 10 Din. Članarina: Učit. društvo za ormoški okraj (50 članov) 500 Din. Iskrena hvala!

—g **Vab'lo na 2. občni zbor »Učiteljskega doma v Mariboru«** ki se vrši v v nedeljo dne 8. julija 1923 v Ptuj ob 8. uri dopoldne v prostorih zborovanja

UJU. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Volitve novega odbora. 6. Določitev članarine. 7. Samostoini predlogi. — Ker je »Učiteljski dom« za naš stan brezdvomno velike važnosti, se pozivljajo vsi tovariši(-ce), zlasti pa vsi predsedniki učiteljskih društev v Mariborski oblasti, da v svojem delokrogu o stvari razmišljajo in določijo predloge in pomisleke vsaj teden dni pred občnim zborom »Učit. domu« — Studenci pri Mariboru. — Velike udeležbe pričakuje O d b o r.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov. **Okrajna društva opozarjamo**, da se takoj odzovejo našemu pozivu glede prijave sumaričnega števila društvenih članov in odbornikov za glavno poročilo UJU. **Nujno potrebujemo!** Zadoštuje po dopisnici, predsedniki, napravite red! — Javite, koliko izkaznic za Ptuj potrebuje vsako društvo. Dovoljenje južne železnice je tu. Na vsaki izkaznici je treba na obratno stran napisati sledečo klavzulo: Z odlok, št. 1089 — II. 23. obrat ravnat juž. žel. dovoljen 50% popust voznih cen potniških vlakov za enkratno vožnjo od vstopne postaje do Ptuj in nazaj v času od 4. do 13. julija 1923.

+pov. **Delegati na pokrajinski skupščini v Ptuj:**

XI. Brežiško-sevniško društvo. Delegati: 32. Knapič Janko — Videm. 33. Drnovšek Fran — Sevnica. 34. Tominc Avgust — Globoko. — Namestniki: 30. Pečnik Josip — Kapele. 31. Kladnik Josip — Sevnica. 32. Gomilškova Ljudmila — Videm.

XII. Kočevsko društvo. Del.: 35. Mervič Anton — Ribnica. 36. Ločniškar Fran — Turjak. — Nam.: 33. Wigele Ferdo — Loški potok. 34. Lovšinova Iva — Sodražica.

XIII. Kranjsko društvo. Del.: 37. Luznar Fran — Primskovo. 38. Miklavčičeva Janja — Kranj. 39. Povšnar-Zalokarjeva Julka — Kokra. 40. Rant Franc — Šenčur. — Nam.: 35., 36., 37., 38., — ?

XIV. Marenberško društvo. Del.: 41. Womer Ivan — Muta. 42. Knapičeva Olga — Marenberg. — Nam.: 39. Gold Joško — Vuzenica. 40. Robič Ivan — Vuhred.

XV. Mursko-soboško društvo. Del.: 43. Požegar Avgust — Gederovci. 44. Humar Fran — Stanjevc. 45. Kontler Julij — Vidonci. — Nam.: 41. Peršakova Ana — Kroplivnik. 42. Bratina Trezika — Cankova. 43. — ?

XVI. Slovenjegraško društvo. Del.: 46. Purkhart Josip — Št. Ij pri Mislinji. 47. Vrečko Franc — Slovenjegradeč. — Nam.: 44. Kaifou Ignac — Št. Janž pri Dravogradu. 45. Šalamun Simon — Šmartno pri Slovenjgradcu.

XVII. Slovenjebistriško društvo. Del.: 48. Karbaš Fran — Slov. Bistrica. 49. Goričan Marija — Slovenska Bistrica. 50. Kopriva Avgust — Spodnja Poljskava. — Nam.: 46. Rajner Josip — Gornja Poljskava. 47. Vendramin Fran — Laporje. 48. Kopriva Emilija — Spodnja Poljskava.

XVIII. Radovljisko društvo. Del.: 51. Baraga Janko — Koroška Bela. 52. Baebler Leopold — Bled. 53. Schiffrer Egidij — Gorje. — Nam.: 49. — ? 50. Jęgljič Poldi — Breznica. 51. Petrovčič Mara — Bled.

XIX. Kamniško društvo. Delegati: 54. Petrovec Tomo — Jarše. 55. Toman Janko — Moravče. 56. Tiran Ernest — Moravče. — Nam.: 52. Šmajdek Ivan — Krtina. 53. 54. — ?

XX. Belokranjsko društvo. Del.: 57. Lukežič Gustav — Črnomelj. 58. Šoštarčič Aleš — Tribuče. 59. Lovšin Franjo — Vinica. — Nam.: 55. Šetinova

Anica — Črnomelj. 56. Fabjanova Micika — Talčji vrh. 57. Blinčeva Zorka — Vinica.

XXI. Savinjsko društvo. Delegati: 60. Zdošek Mirko — Letuš. 61. Dominko Saša — Št. Jurij ob Taboru. — Nam.: 58. — ? 59. Cizejeva Jana — Orlavas.

XXII. Ptujsko društvo. Del.: 62. Majcen Mirko — Ptuj. 63. Čokl Ignac — Sv. Marieta niže Ptuja. 64. Kauklerjeva Valentina — Ptuj-okolica. 65. Fink Anton — Polenšak. — Nam.: 60. Žolnir Oskar — Cirkovci. — 61. Haslova Anica — Cirkovci. 62. Schalda Leopold — Sv. Lovrenc v Slov. gor. 63. — ?

XXIII. Učit. društvo za mariborski šol. okraj. Del.: 66. Godčeva Marija — Limbuš. 67. Vauda Mirko — Sv. Marieta. 68. Košutnik Silvester — Št. Ij. 69. Macarolova Pavla — Selnica. — Nam.: 64. Skrbniškova Ljudmila — Fram. 65. Pestevšek Karel — Slivnica. 66. Konečnikova Franja — Selnica. 67. — ?

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu **F. Č. n. B.:** Današnji listek čaka že tretji teden. Dopis priobčimo torej v listku prihodnje številke.

—lu **A. H. — St. p. M.:** Razstavo šolarskih izdelkov je kongresni odbor na zadnji seji bo vsestranem razmotrivanju odklonil, ker je že prepozno, da bi se dala aranžirati za javno kritiko primerna razstava.

—lu **»Jezik in slog trg. pisem«.** Ni primerno za naš list. V drugi zadevi se obrnite na »Slov. Šolsko Matico«.

—lu **Dopise, ki smo jih prejeli šele v sredo** nismo mogli uvrstiti v to številko.

—lu **F. J. — Sv. R.:** Do danes še ni preklecan odlok.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 2423.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

V šolskem okraju Ljubljanska okolica se po naročilu višjega šolskega sveta z dne 12. junija t. l., št. 6313, razpisuje služba učitelja na petrazredni osnovni šoli v **Zgornji Šiški** v stalno popolnitev.

Pravilno opremljene prošnje z osebno podpisnico, izpolniene natančno po vseh rubrikah (število službenih let je navedsti) naj, se vložijo po predpisani službeni poti do dne

10. julija 1923

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu v Ljubljani.

Okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 18. junija 1923.

SPOMINSKE LISTE

priporoča

„Slov. Šol. Matica“.

Zelo primerno za učence in učenke, ki koncem šol. leta zapuste za vedno ljudsko šolo.

Vsak list stane 50 p.

Pravkar izšlo!

F. Fink: Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol. II. izdaja.

Broširana knjiga stane Din 16.—.

Naročila sprejema

„S. Š. Matica“ v Ljubljani.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živci, obranite pred tem vsaj deco! Otroci naj pijejo le „ŽIKO“!

»V korist „Jugoslovenske Matice“!

„IDES“ Prašek za črnilo

raztopljev v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrakte!

„IDES“ Črnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

„IDES“ Antracen in kovinasta črnila. Zahtevajte vzorce in cenike kateri, se pošiljajo brezplačno.

„IDES“ tvornica kemičnih izdelkov Tacen pri Ljubljani.

